

SAJÓVELEZD KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

GAZDASÁGI PROGRAMJA

2007-2010-IG TERJEDŐ IDŐSZAKRA.

I.

BEVEZETŐ

Sajóvelezd község Borsod-Abaúj-Zemplén megye északnyugati részén, Kazincbarcika és Ózd között, Ózdtól 15 km-re északkeletre, Kazincbarcikától 15 km-re nyugati irányban, Putnoktól 4 km-re délre fekszik. A település megközelíthetősége jónak mondható, szomszédaival általában másodrendű utak kötik össze.

Közúton Ózd, Putnok és Vadna felől is jól megközelíthető. Felszínét nagy részben folyóvízi homok és kavics fedi, a hegységi részek alapkőzete a riolit és riolittufa. A Várhegy déli oldalán, a Kőoldalban kovasavval átitatott vulkáni törmelékből és tufából összeállt szirtek emelkednek ki. Árvizek a Sajón főleg kora tavasszal és nyár elején fordulnak elő, s mivel a településünk közvetlenül a folyó mentén épült fel, a gátak karbantartása fokozott figyelmet kíván. Tetemes az árterület, amelyet leginkább rétnak és legelőnek, valamint szántóföldnek használnak. Határában az erdők aránya nagyobb mint a szántóföldeké. A Sajó vízminősége az utóbbi években sokat javult, így horgászásra és sportolásra is alkalmas.

Az 1992.évi Önkormányzat létrejötte óta fontos feladat volt az infrastruktúra fejlesztése a gázhálózat megvalósítása, az ivóvízhálózat bővítése, önkormányzati utak építése , amely sajnos még napjainkig sem fejeződött be.

A jövőben is fontos településünk továbbfejlesztése, rendezése, az épített és természeti környezet védelme.

Önkormányzatunk anyagi lehetőségeihez mérten mindent elkövet annak érdekében, hogy a falu fejlődjön és hogy a helyi közszolgáltatások körében szereplő feladatokat ellássa.

Ehhez igénybe vesszük a pályázati lehetőségeket, támogatásokat.

II.

KÖZSÉGÜNK TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE

A községünk létrejötte a XII. század első felére tehető, neve a Veres személynévből ered. Az egyik családot Kővérnek nevezték és e név minden bizonnyal annak a tapadék neve lehetett, aki a birtokot szerezte, mert már az első oklevélben így nevezték (Kuer de Werez) őket. Legkorábbi okleveles előfordulása 1294-ből ismert, melyet több oklevél is követ. Ezekből tudjuk, hogy a Hont-Pázmány nembeli Miklós fia, Atha birtoka volt, akinek utódai egy

2.

részét kénytelenek voltak átengedni a rokon Rátot nembeli Lóránd mesternek. A két család más-más néven igyekszik birtokát nevezni, így jön létre Atha neve után Athavelez, ez lesz később Alsóvelezd, míg a másik település, ahol a vár is volt Felsővelezd, illetve később ez vált Váraljavelezddé. A Kövér család hosszú pereskedést folytatott a község másik birtokos családjával, majd megegyeztek, hogy átadják gömöri birtokukat az Osgyán családnak, így Velezd kizárólagos tulajdonukban maradt. Egyháza már a XIV. század óta ismert, Szent György tiszteletére szentelték. Egyik birtokos családja a Szuhai, ettől a századtól kezdve Velezdinek is nevezte magát a községről. Egy 1379-ben keltezett oklevélből tudjuk, hogy Velezd faluban 28 jobbágytelek, a papnak és a molnárnak pedig külön kúriája volt, ami igen jelentős településre utal. Váralján 17 jobbágytelek helyezkedett el a község kútjának két oldalán 1555-ben mindkét falut a pestis pusztította, majd a következő évben a török rabolta ki, s e csapások következtében 1572-ig pusztán állt. Ekkor települtek újra jobbágyok a két községbe, amely a hódoltsági területhez tartozott. XVI-XVIII. századi birtokosai közül a Rákóczi család tűnt ki, birtokaik lefoglalása után pedig a Szepessy, Radvánszky, Losonczy, Osváth família. A természeti csapások közül az 1754-es jégverést jegyezték fel, amely olyan károkat okozott, hogy a vármegye elengedte a község adóját is. 1784-ben Felsővelezd tűzvész áldozata lett, s nem épült fel többé. Ezzel párhuzamosan megszűnt az Alsóvelezd elnevezés, s attól kezdve a községet Velezdeknek, majd hivatalosan Sajólezdeknek hívták. A protestantizmus hamar elterjedt a községben, 1596-ban már saját egyházuk volt. A lakosság többsége megőrizte református vallását az újabb korban is. Jelentős szőlőtermelő hely volt, 1851-ben 81 hold szőlőt tartottak nyilván, de 1895-ben a filoxéra jelentős részét elpusztította. Ma is meglévő nagyszámú borospincéi négy területen találhatóak, nem egy közülük több száz éves.

A XX. század első felében a nagyobb községek közé tartozott 1100 fő körüli lakosságával, akik kertészkedéssel, erdőgazdálkodással foglalkoztak. Termékeiket Ózd, Putnok és Kazincbarcika piacain értékesítették. Kulturális élete igen változatos volt, népkönyvtár, vándorszínház, Gazdakör, Református Énekkar, Református Ifjúsági Egyesület, Leányegylet, Polgári Lovászegylet és Levente-egyesület működött.

A református hitre tért lakosságának 1596-ban lelkésze volt és használatba vették a Sajó partján álló régi kőtemplomot, melyet korábban a katolikus Szent Margitról neveztek el. 1740-ben újjáépítették, de 1781-ben az leégett, és 1802-ben már kibővítve építették újjá. A nyugati homlokzat elé 1834-ben emelték a 38 méter magas tornyot, szép barokk toronysisakkal. A legújabb felújításkor megtalálták a boltíves régi bejáratot és egy faragott kövekkel kirakott kör alakú ablakot. Orgonáját Angster József építette 1897-ben. A karzatot két-két faragott oszlop tartja, a hangvető díszes, fűrészelt asztalosmunka.

3.

Írásos utalások szólnak arról, hogy egy 1928-ban hozott törvény alapján Velezd várát lerombolták Borovszky Samu írja, hogy 1404-ben a Kövér család kastélya vár néven szerepel, s feltehetően ez a régen lerombolt vár helyén épülhetett. A husziták Velezd várát is hatalmukba kerítették. Mátyás király 1460. augusztus 26-án itt állított ki egy oklevelet, ekkor foglalhatta vissza a csehektől. A XV. században Velezd a Tomori család birtokába jutott. Tomori Pál, a későbbi kalocsai érsek, a török elleni harcokban Mohácsnál elesett alsómagyarországi főkapitány gyakran megfordult a velezdi várában. A Putnoky családból akart nősülni, de menyasszonya az eljegyzés után meghalt. Gulácsi Irén Fekete vőlegénynek című regényében a Velezdi nász fejezetben megrázóan írja le a tragédiát. A kisebb várkastélyok csak rövid ideig tudtak ellenállni a töröknek, 1578-ban el is pusztították a várat. Területén ma már nincs a felszínen falmaradvány, de a földdel fedett részeken sejteni lehet azokat. A nyugati oldalon, ahol nincs természetes védelmi rendszer, a hegygerincet 3-4 méteres árokkal határolták. Az árok számos helyen függőleges falat alkot a homokkőben. A déli oldalon lévő kőbánya-hely mutatja, hogy a szükséges követ helyben termelték ki.

Tájházunkat 1994. augusztus 20-án nyitottuk meg. A műemlékké nyilvánított régi parasztházban kiállításon mutatjuk be a kender feldolgozásához szükséges eszközöket, a régi velezdi házak berendezési tárgyait.

A Honfoglalási emlékművet 1996-ban avattuk fel a Sajó partján kialakított emlékparkban.

Hagyományaink:

- Búcsú: Minden évben pünkösdöt megelőző vasárnapi napra esik, amely kirakodó vásárral van összekötve.

- Falunap, amely az augusztus 20-i ünnepséggel együtt kerül megrendezésre. / ünnepi műsor, lakosok vendégül látása /.

- Szüreti felvonulásunk minden év októberének első szombatján kerül megrendezésre. A sportpályáról indul a menet, amit a szőlőharangot vivő magyaros ruhába öltözött lányok vezetnek. Utánuk megy a hintó a kisbíróval és őket követik a lovas szekerek, amin gyerekek ülnek. A menetet folytatják a vendég és a helyi szereplők, népviseleti ruhában. A falu lovasai zárják a sort.

- 2004-ben alakult meg a Velezd Néptánc együttes, amely feladatának tekinti a hagyományőrzést és a régi velezdi szokások fellendítését. Rendszeres fellépői a helyi rendezvényeknek és a környező falunapoknak is.

4.

- Állandó kiállítása tekinthető meg a Művelődés Házában Király István nyugdíjas tanárunknak, helyi festőművészünknek, aki legszívesebben a Sajó-folyót és a környező tájat örökíti meg.

- Szépen berendezett Tájházunk van, ahol a látogatók betekintést nyerhetnek a régi paraszti életbe. Gyűjteményünket képezik a bútorok, vászon és ruhaneműk használati eszközök. Minden tárgyat a település lakosai adták össze.

- Felújított Református templomunkban megtekinthetik a 110 éves orgonát, amit 2006-ban restauráltak.

- A katolikus híveknek a 2004 évben felszentelt katolikus templom ad helyet.

III.

HELYZETELEMZÉS

TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK, KÖRNYEZET ÁLLAPOTA, GAZDASÁG.

GYENGESÉGEK

gyenge minőségű földek

sok a megműveletlen terület

természeti kincsek hiánya

az ország keleti részén fekszik
peremvidék

rossz útviszonyok

rossz közlekedés

- munkanélküliek magas száma
- alulképzett emberek magas aránya
- kevés vállalkozó
- romló egészségi állapot
- magas a nyugdíjasok száma

ERŐSSÉGEK

állattartásra megfelelő adottságok

szép természeti környezet jó, tiszta
levegő

gazdag növény és állatvilág

iparilag nem szennyezett

kirándulásra, természetjárásra alkalmas
vidék

Lázbérc közelsége

- hagyománytisztelet
- dolgozni akarás
- olcsó munkaerő (nem mindig erősség)
- önkormányzat segítőkészsége
- a még itt élő értelmiségiek és
szakmunkások eltökéltsége

5.

- értelmiség elvándorlása helyi lehetőségek hiányában
- egyéni bátortalanság valaminek az elkezdéséhez
- pénzhiány
- alkoholizmus
- igénytelenség
- a lakosság egy része leszokott a munkavégzésről
- nincs anyagi fedezet vagy csak nagyon kevés a fejlesztésekhez, pályázatokhoz
- belvízelvezetés hiányossága
- a helyi foglalkoztatottság kevés
- kevés a civil szervezet
- nincs közművesített építési telek
- nincs játszótér
- nincs szelektív hulladékgyűjtés
- kisebbség körében rossz lakáshelyzet
- pesszimizmus
- kevés a szolgáltató vállalkozás
- az itt élők falujukhoz való kötődése
- jellemző a munkabírási és a munka szeretete az itt élő emberek nagy részére
- az emberek vallásossága összefogásra toleranciára szoktat
- elkötelezettség a család helybeni kialakítására és megtartására
- élniakarás, túlélés
- közintézmények folyamatos felújítása pályázatok útján
- ivóvízhálózat kiépített
- gázhálózat kiépített
- villanyhálózat kiépített
- telefonellátottság van
- rendezvények
/ falunap, augusztus 20, nyugdíjasok estje, szüreti felvonulás /
- Sajó folyó léte
- erdős terület magas aránya
- gondozott közterületek
- temető folyamatos rendben tartása
- országos kékturisztikai útvonal (Aggtelek-Sajóvelezd-Szilvásvár-Eger)
- nemzetközi határátkelőhely Bánrévén
- további fásítás, környezet szépítése, parkosítás
- orvosi rendelő léte
- az Önkormányzat által fenntartott és működtetett konyha
- óvoda léte
- általános iskola
- református templom
- katolikus templom
- vállalkozások:
  - Sárányszki Miklós vállalkozó
  - Kiss László vállalkozó

6.

- Gál Tamás vállalkozó
- Boltok

- Könyvtár
- Tájház
- Sportpálya
- Sajópark

LEHETŐSÉGEK

természeti környezet felértékelődése,

a környezetvédelem szerepének növekedése, EU- támogatási lehetőségek, /falufejlesztés, Falusi turizmus/

a válságtérségek felzárkóztatására irányuló kormányzati és uniós akarat és források,

növekvő érdeklődés a turizmus iránt,

legeltető állattartás,

élelmiszerfeldolgozó ipar fejlesztése,

turisztikai reklámok, információs táblák elhelyezése,

lovaglás,

Ilona forrás környezetének javítása, ami az idelátogatóknak vonzó lehet,

Damassa szakadékhhoz vezető út kialakítása,

- vállalkozások beindítása
- fejlesztésekkel munkaerő lekötése
- vállalkozók összefogása
- megfelelő úthálózat építése pályázatok útján
- infrastruktúra fejlesztése

- telkek kialakítása ezzel a lakosság számának növelése

VESZÉLYEK

a térség periférikus elhelyezkedése, a központoktól való nagy távolság,

a demográfiai folyamatok még hosszútávon is nehezen és kis mértékben változtathatók / elöregedés, elvándorlás/

a szennyvízhálózat megoldatlansága miatti környezeti problémák,

önös érdekek erősödése,

lopások,

szakemberhiány,

alkoholizmus,

alulképzettség,

- érdektelenség
- állandósult munkanélküliség
- kiszámíthatatlan jövő
- a járdák állapota veszélyes
- a település nagy százaléka a létminimum alatt él veszélyeket rejt magában

- természeti katasztrófák

7.

- nagyobb és szélesebb reklám a tökevonzás érdekében
- anyagi forrás hiányában nehéz fellendíteni a turizmust /szükséges lenne szálláslehetőség kialakítására vendéglátó egységgel együtt/
- közcélú és közhasznú munkások alkalmazása
- pályázatok újan az önkormányzati intézmények állapotának megvédésére, fejlesztésére
- Sajó áradása
- a már meglévő civil szervezetek hatékonyabb működése
- értékeink megőrzése
- környezet állapotának megóvása
- kulturális életünk fellendítése
- horgászat
- erdei túrák
- sátorozás
- természetes vízelőhelyek felkutatása
- a befejezetlen műanyagfeldolgozó üzem hasznosítása
- elhagyott ipari épületek hasznosítására befektetők keresése
- szlovák kapcsolatok további építése

Születések halálozások számának alakulása.

Év	Születések száma (fő)	Halálozások száma (fő)
2003.	8	8
2004.	12	15
2005.	7	18
2006.	13	7

Népesség korszerinti megoszlása 2007. január 1-én.

Kor szerinti csoportosítás	fő	Korcsoport	Fő	Megoszlás %-a
0 – 3	47	Gyermek és fiatalkorú	222	25
4 – 6	27			
7 – 14	93			
15-18	55	Munkaképes korú	524	59
19-60	508			
61-	153	időskorú	137	16
Összesen:	883	Összesen:	883	100

Infrastruktúra helyzete:

Sajóvelezd megközelíthető 2527 számú összekötő Kazincbarcika Vadna felől a 26. számú főútról balra letérve.

Megközelíthető még a Putnok-Borsodbóta 2527 sz. összekötő útról balra letérve.

Az út állapota rossz, a Közútkezelő Kht-nál helyszíni bejárást kezdeményeztünk.

A felvett jegyzőkönyvben megállapításra került hogy az út felújításra szorul, azonban a Kht. 2007-2008-as évekre készült tervében ennek az útnak a felújítása sajnos nem szerepel.

Településünk lakói az autóbusz közlekedést veszik igénybe utazásaikhoz.

Sajóvelezden a víz és gázhálózat kiépített. Ennek ellenére 23 család még mindig saját kútjából használja a vizet. Közkutat 90 fő vesz igénybe.

Sajnos a kiszámlázott vízdíjat nem, vagy nagyon rendszertelenül fizetik, ez által az önkormányzat a közkutak vízdíjának nagy részét kényszerül fizetni. Sajnos azok is használják a közkutakat, akiknek otthon vezetékes vizük van.

Hosszabb távon az önkormányzatnak kifizetődőbb lenne, ha a vizet egy megállapodás keretén belül bevezetné a közkutat használók udvarába.

A szennyvízhálózat nincs kiépítve Sajóvelezden. Erre volt törekvés 1993-ban. Az engedélyezési tervek elkészültek, azonban az akkori pályázati kiírásban a 2000 fő alatti települések nem vehettek részt.

2007. év elején az engedélyezési tervek elkészítésére megbízást adtunk a Fodor és Fodor Ipari, Kereskedelmi, Szolgáltató kft-nek (3534 Miskolc, Andrásy u.102.)

Amennyiben a pályázati kiírás feltételeit megismerjük, úgy a lakosság körében – konkrét számok közlésével – felmérésre kerül, ki tart igényt a szennyvíz bekötésére.

Tudjuk, hogy a falu megítélésének szempontjából nagyon fontos lenne a szennyvízhálózat kiépítettsége.

Vezetékes telefont 132 család használ.

A vezetékes telefon és a mobil-telefon hálózat az egész településen lefedett.

9.

A szilárd hulladék kezelése megoldott. Az ÉHG-vel / Kazincbarcika / kötött megállapodás alapján a keletkezett háztartási szemét hetente egy alkalommal elszállításra kerül.

Évente 2 alkalommal kerül megszervezésre a lomtalanítási akció, a mely a megállapodás alapján ingyenes.

Községünkben az erdőgazdálkodásra erdőbirtokossági társulás jött létre.

A földeken búza, kukorica, káposzta, burgonya termelés folyik, főleg háztáji gazdaságokban

A Sáránszki gazdaság, Gál Tamás vállalkozó és Kiss László vállalkozó foglalkozik állattartással (szarvasmarha, sertés) és tejtermeléssel.

Fábián Lajos vállalkozó fűrészüzemet működtet.

A Molnár Transz Kft. személy és áru fuvarozással foglalkozik.

A SZIÁN Bt és P és Á 93 Bt által üzemeltetett bolt biztosítja a falu élelmiszerellátását.

Italbolt három is van a faluban:

- Manó söröző
- Eperfa söröző
- Lapi büfé

Jelenleg kivitelezés alatt áll egy erdei termék és gyümölcsfeldolgozó üzem.

Településünk területén a Háromkő-Bérc Vadásztársaság működik.

Községünk konyhája biztosítja az étkezéseket

- az óvodába
- az iskolába
- szociális étkeztetetteknek
- és az előzetes bejelentések alapján a vendégeknek.

10.

Szállást:

- A Sáránszki gazdaság tud biztosítani, 4x2 ágyas szobák állnak rendelkezésre falusi, eredeti monarchia kori jellegű bútorokkal
- Kövér Balázné szállást és étkezési lehetőséget tud biztosítani 2 fő részére családi légkörben.

Sajóvelezden működik önálló Postahivatal, irányítószámunk Sajómercse községgel azonos, mivel ott a létszám alapján ez nem lehetséges.

Orvosi rendelőt biztosított az Önkormányzat.

A településen a házi orvos rendelési ideje: hétfő és csütörtök 13.00 – 15.00 óráig. Szakorvosi, fogorvosi és a házi orvos többi napon való betegellátása a tőlünk 5 km-re levő Putnok Városában történik.

Gyógyszertár nincs.

A településünkön egycsoportos napközi otthonos óvoda működik. 2 fő pedagógus és 1 fő dajka gondoskodik 30 óvodás gyerekről.

A településünk általános iskolája 8 osztályos, jelenleg 94 fő tanulót 9 fő pedagógus tanít. A tanulók száma sajnos folyamatosan csökken. A közeljövőben az iskola átszervezése szükséges.

A községünkben e-Magyarország pont működik, és ezen kívül lehetőség van a település lakosainak a saját Internet kapcsolat létrehozására is.

A Tomori Pál Általános Iskola épületében kapott helyet a könyvtár. Az épület akadálymentesített, így mozgássérültek is látogathatják. Az önkormányzat átadott egy számítógépet is használatra, a látogatási időben az internetezők is igénybe vehetik. Filmvetítésekhez rendelkezésre áll egy televízió és egy DVD lejátszó.

Településünkön polgárőrség működik. Terveikben előirányzott időpontokban az Önkormányzat által biztosított személygépkocsival járják a falu bel- és külterületét. A kapcsolat jó, rendezvényeink alkalmával igénybe vesszük segítségüket:

- falunap,
- szüreti felvonulás,
- Föld Napja,
- Augusztus 20.

A Putnoki rendőrség segítségét is igénybe vesszük, egy körzeti megbízott rendszeresen felügyeli a falu közbiztonságát.

Vállalkozási tevékenységet végző vállalkozások száma:

Ágazat:	Vállalkozások száma:
Ipar:	7
Építőipar:	5
Mezőgazdaság:	5
Távközlés, közlekedés:	2
Kereskedelem:	8
Egyéb anyagi:	9
Összesen:	36

Önkormányzat által ellátott feladatok, és működtetett intézmények, humán erőforrások alakulása.

- településfejlesztés,
- településrendezés,
- az épített és természeti környezet védelme,
- csapadékvíz elvezetés,
- ravatalozó fenntartása,
- köztemető folyamatos rendben tartása,
- településtisztaság biztosítása,
- saját intézmények fenntartása (általános iskola, óvoda, konyha)
- egészségügyi és szociális ellátás,
- helyi utak portalanítása,
- Együttműködések:
  - Cigány Kisebbségi Önkormányzattal,
  - Polgárőrséggel,
  - Sajómentiekért Alapítvánnyal,
  - Baráti Körrel,
  - Szabad Művelődési Tanácossal,
  - Egyházakkal

12.

Oktatás:

- Napköziotthonos Óvoda 1 csoport (30 fő), 2 óvónő, 1 dajka alkalmazása.
- Tomori Pál Általános Iskola 94 fő, 9 fő pedagógus 1 fő napközis alkalmazása.
  - 1 - 4 osztály oktatása csoportbontásban.
  - 5 – 8 osztály

A gyermeklétszám csökkenése miatt az iskola a jövőben átszervezésre kerül. Tervek szerint a 2007/2008 évben már társulási megállapodás keretén belül az 5 – 8 osztály a Putnoki Péczeli József Általános Iskolába jár majd iskolabusszal.

Az 1 – 4 osztály helyben marad és tagiskolája lesz a Péczeli József Általános Iskolának.

TÁRSULÁSOKBAN VALÓ RÉSZVÉTEL:

- Putnok és Térsége Szociális, Gyermekjóléti és Egészségügyi Intézményfenntartói Társulás
  - Társulási megállapodás szociális gyermekjóléti és egészségügyi intézmény közös fenntartására.
- Putnok és Térsége Társulás
  - Központi orvosi ügyelet biztosítása.
- Ózd Kistérség Többcélú Társulás
  - 2006. évtől mozgókönyvtári szolgáltatás
  - közösségi busz használata
  - közmunkaprogram pályázatokban való részvétel
- Sajó-Bódva Völgye és Környéke, Hulladékkezelési Önkormányzati Társulás

Közcélú keretünk terhére szociális segélyen lévő lakosokat alkalmazunk.

A putnoki Munkaügyi Központon keresztül az Önkormányzat feladataihoz mértén alkalmazunk közhasznú dolgozókat.

A közmunkaprogram pályázatban rendszeresen részt veszünk.

13.

A településen regisztrált álláskeresők és szociális ellátásban részesülők adatai:

Megnevezés	Mutatószám:
Regisztrált álláskeresők száma (fő)	91
180 napnál kevesebb ideig regisztrált munkanélküliek száma (fő)	9
Járadékra jogosultak száma (fő)	1
Szociális ellátásban részesülők száma (fő)	60
Munkaképes korú lakosság száma (fő)	524
Munkanélküliségi ráta (%)	17,36

Környezeti állapot.

Sajóvelezd közelében országos mérőállomás nincs, így konkrét immisziós levegőszennyezettségi adatok hiányában, csak érzékszervi indoklással jelenthetjük ki, hogy az alap légszennyezettség nem jelentős, a levegő minőségére számottevően károsan ható tényezők, a közlekedést és a szálló port kivéve nincsenek.

Az uralkodó szélirány ÉNY-i, intenzitása késő tavasszal a legnagyobb.

A gázfűtés térnyerése kedvező hatású. A gázvezetékek kiépítését 1993-ban fejeztük be, 2003-ra a vezetékes gázzal ellátott háztartások száma – 70 %-os. Az egyedi fűtéssel rendelkező lakóházakban a megfelelően karbantartott tüzelőberendezésekben csak az arra a berendezésre engedélyezett tüzelőanyagokat égetik el.

Levegő- és talajvédelmi szempontból fontos a meglévő zöldterületek megőrzése ill. fejlesztése. A külterületi utak általában jó átszellőzésű térrészekben haladnak, ennek ellenére ahol lehet zöld védősávok, fasorok telepítése indokolt. Szükséges a belterületek portalanítása.

Községünk területén, a 061/1 hrsz. területen szilárd hulladéklerakó működött, de a szemetet ma már szervezett keretek között a sajókazai lerakóba szállítjuk. Kijelölt kollektív állati hulla elhelyező létesítmény (döngkút, konténer), folyékony hulladék leürítő hely nincs.

14.

Településünk és térsége a Sajó – vízgyűjtőn helyezkedik el. Környezeti problémák a meglévő víz mennyiségéhez és minőségéhez kapcsolódnak. A térség felszíni vizeinek mennyiségét döntően a csapadék-és a lefolyási-, párolgási viszonyok, minőségét a települési infrastruktúra, a csatornázottság- és a szennyvíztisztítás hiánya, a hulladék elhelyezés, a hulladékgazdálkodás színvonala, ill. az ipari- és agrárterületek szennyezései határozzák meg.

A Sajó Szlovákiában, a Gömör – Szepesi – érc-hegység északi lejtőin ered, majd Sajópüspökinél éri el a magyar határt. A hazai szakaszon a Borsodi – dombság és a Cserhát valamint az Upponyi – hegység és a Tardonai – dombság között, majd a Borsodi – medencében halad keresztül. Megkerüli északról és keletről a Bükk hegységet és Miskolc után kilép az Alföldre. A folyó magyarországi hossza 125,1 km, vízgyűjtő területe 5545 km². A Sajó átlagos mélysége 1 – 3 m, vízszintje nagyobb időjárás függő, előfordul, hogy naponta 1 – 1,5 m-t is emelkedik. A Sajó szennyezett vize javulóban van.

Az árvédelem szempontjából a településünk magas parti fekvésénél fogva kevésbé veszélyeztetett, de veszélyeztetett.

Sajóvelezd jó talajvíz ellátású terület. A talajvíz mélysége általában 1 – 4 m. A közműves vízellátás magas azonban a megfelelő szennyvízelhelyezés alacsony foka, valamint a mezőgazdaság kemizálása miatt a talajvíz a település közigazgatási területén elszennyeződött és napjainkban is szennyeződik.

Ivóvíz ellátás.

A rétegvizek lakossági célra történő hasznosítása nem épült ki.

Sajóvelezd ivóvízhálózatának kiépítettsége 100 %-os, az ivóvízvezetékbe bekapcsolt lakások száma **225 db 65 %-os**. A közüzemi vízvezeték hálózat hossza: 1,9 km, kiépítése 1960 – 1975 között három ütemben történt (I. ütem: Rákóczi u. – Dózsa Gy. u. – Széchenyi u.; II. ütem: Kossuth u. – Kilián u. Mező I. u.- Petőfi u. – József A. u.; III. ütem: Újvelezd).

Az ivóvízellátó rendszer üzemeltetője az ÉRV Rt., ami a településre az ivóvízellátást a Lázberci Vízműről biztosítja. A településünk vízellátása a jelenlegi megoldással – úgy mennyiségi, mint minőségi vonatkozásban – hosszú távon biztosítható.

Az önkormányzatunk a településen **14** közkifolyót működtet.

15.

Sajóvelezd külterületén mezőgazdasági művelésre alkalmas talajok találhatóak, amelyen dominál a szántóföldi növénytermesztés, magas az erdősültség és alacsony a gyümölcstermő terület. A termőtalaj a településünk egyik természeti erőforrása, hiszen kihasználásra kerül termőképessége.

A településünk területének nagyobb részét közepes mezőgazdasági adottságú réti öntéstalajok alkotják, a külterület domboldalain azonban az agyagbemosódásos barna erdőtalaj jellemző. Azokon a foltokban megjelenő, lankás teraszokon, ahol az erdőt már korán kiirtották, és a földművelés viszonylag hosszú ideje folyik, a talajok mezőszégi jellegű talajokká változtak.

A településünkön található talajok átlagos aranykorona értéke 16 – 18 közötti.

Sajóvelezden és környékén, a már említett kedvezőtlen adottságú talajok és a tagolt felszínen lezajló talajerózió miatt nem alakult ki a tradicionális mezőgazdaság, területhasználat. A tulajdonviszonyok terén a magántulajdon jellemző, az átlagos parcellaméret: 4-5 ha. A földterületek gabonafélék, kukorica, burgonya termelésére alkalmasak. A Sajó mentén a bab, a borsó és a káposztaföldek bő termést hoznak. A legelőterületek sajnos elvadultak, elgazosodtak, szarvasmarha, juh, kecske legeltetésére lennének ismételt alkalmasak ezek a területek.

Sajóvelezd területére az aránytalan területhasznosítás jellemző, a kívánatosnál nagyobb a gye-, rét, legelő aránya, illetve – aránytalanul – kisebb a kert, gyümölcsös. Az erődterület nagyon magas aránya kedvező. A gye-, rét, legelő nagy arányát a közepes termőképességű talajok indokolják.

A településünk határában, egy – egy mikro körzetben sok védett növény található: árvalányhaj, leánykőkörcsin, őszi kikerics. A lápos, vizenyős réteken a gólyahír már kora tavasszal díszlik, később az árnyékosabb helyeken a gyöngyvirág, nyáron a kukkfű, az apróbojtorján, a mezei zsálya, a fodor menta és a borsmenta illata érezhető. A nyílt helyeken magaskórós társulások, gyapjúsásos láprétek, nedves kaszálók és mocsárrétek húzódnak. A jellemző lágyszárú fajok között a lóhere, a sásfélék, a kigyógyökerű keserűfű említhető.

A gazdag növényvilág mellett változatos és gazdag falunk környezetének vadállománya is.

Az erdő területén főleg vaddisznó, szarvas, őz de elvétve nyúl is található. A réteken, a mezőkön és a bokros területeken a fácán és a fogoly honos.

16.

Az állandó visszatérő madárvendégek a fehér gólyák, melyek között néhány év óta feltűnik egy-egy pár fekete gólya is. A Sajó-folyó mentén megtalálhatóak a vadkacsák, a szürke-gémek, és a vidrák. Pár éve a Sajó vizén feltűnik két-három pár hattyú is.

Természetesen az állatvilág említése nem lenne teljes, ha nem szólnánk a Sajóban található, a folyó vízminőségének javulásával egyre gazdagodó halállományról. A Sajó vízminősége, - mely a korábbi évek túlzott nitrát szennyezésének következtében már – már a vízbázist és a halállományt is veszélyeztette – az utóbbi tíz évben jelentősen javult. Jelenleg a folyó vízminősége közel áll a másod osztályú vízminőséghez, így több mint negyven halfajta (ponty, csuka, süllő, harcsa, amur ..) jelenlétét biztosítja.

Domborzat és táj.

A település földrajzilag két jellegzetes egységre bontható. A Sajó árterületén kavicsos, homokos üledékkal egyenletesen feltöltött, keletre enyhén lejtő sík területre és a hegység északi lejtőiből álló agyagos, tufás homokköves hegyoldalra. Jellemzőek az északi irányba lefutó völgyek: így a Határvölgy, a Ravaszlyuk, a Horka, a Kakas – völgy, a Kukucsó, a Bortó és a Széleslápa.

Sajóvelezd völgyében a jól összeállt homokkőben és tufában pincék találhatók, melyeket a korábban jelentős szőlőtermesztés érdekében alakítottak ki. A pincesor mindenképp helyi védelemre javasolt.

A községünk lakott területe 166 m tengerszint feletti magasságban van. A határ legkiemelkedőbb pontjai a Mazsor 361 m, a Szurdokhegy 391 m, a Ligethegy három legmagasabb pontja 372, 364, 355 m. Legmagasabb pont a Kerek Tövisék 407 m. A Ligethegy gerincének folytatása a Kerek Töviséken át a Kőböllic tetőig a hegység vízválasztója, attól délkeletre már a Bán – patak felé futnak le a völgyek és ezek már más községek területei. Megemlítendő a Mercse – királdi völgytől nyugatra kialakult Várhegy – a Lázbérci Tájvédelmi Körzet része – 310 m magas kúpjával.

Érdekes természeti jelenség Sajóvelezd – Bánhorváti határán a Damassa – szakadék. Festői szépségű a sziklákon és a függőleges sziklafalakon felfutó borostyán, a sziklák között megkapaszkodó hatalmas bükkfák, a napos oldalakon díszlő kövirózsák látványa.

Az infrastruktúrafejlesztés, a gazdasági növekedés „természetes velejárójává” vált a környezetminőség és a természeti értékek „feláldozása”.

17.

Az átalakított tájban egyre inkább a mérnöki létesítmények (utak, csatornák, épületek stb.) és a mezőgazdasági területek dominálnak, amelyek a tájértékek sokszínűségének folyamatos csökkenését eredményezik.

Gyönyörű környezetben a Duna Profit 2002. Rt. Sajóvelezd külterületén (Ilona dűlő 015/20), 2.500 m-re a legközelebbi sajóvelezdi lakóháztól, műanyag profil- és ablakgyártó csarnok építését kezdte el. A tervezett üzemcsarnok a Sajó folyótól, és a régi bányaúttól (ma már önkormányzati út) délre, az út közvetlen szomszédságában létesült volna.

A létesítmény telepítési helyének jellemzői: a beruházás területén korábbi beruházási tevékenységből származó kb. 5-7 m vastagságú széntörmelékes, agyagos meddő található. A terep a Sajó felé enyhén lejt, a folyó a beépítendő telek szélétől 50-100 m-re folyik. A csarnoktól délre erdő található. A tervezett, rendezendő terep az eredetitől 0,8 m-rel tér el. A területen még található épületek jelenleg használaton kívüliek, az egykori bánya által használt, felhagyott üzemépületek.

A beruházás sajnos nem fejeződött be, csak abban tudunk bízni, hogy a cég felszámolója befektetőt talál a csarnok üzemeltetésére.

CÉLOK ÉS FELADATOK:

1. Települési környezet tisztasága

Célok:

Kevesebb környezeti eredetű stresszhatást közvetítő, jobb környezeti állapot jellemzőkkel rendelkező települési környezet hosszabbtávú kialakítása:

A felszíni vizeket érő terhelések csökkentése.

Feladatok:

A települési kép és általános tisztaságának javítása a lakosság, civil szervezetek bevonásával.

Illegális kommunális szemétkerakók, szennyező források megszüntetése, újraképződésük megakadályozása.

Ellenőrizni kell az állattartás környezetvédelmi, közegészségügyi feltételeinek teljesítését.

18.

Ónos esőtől, jégtől, hótól síkossá vált utak, járdák környezetbarát anyaggal történő felszórása.

Meg kell akadályozni a csapadékelvezető árokba szennyezett (olajos, vegyszeres, ingatlanon keletkező, tárolt szennyvíz) víz bevezetését.

2. Csapadékvíz-elvezetés

Célok:

Csökkenteni kell a csapadékvíz veszély kockázatát a mezőgazdasági területeken és a település belterületén.

Feladatok:

Településrendezési tervet belvíz veszélyeztettség szempontjából felül kell vizsgálni.

A település teljes bel-, illetve csapadékvíz-elvezető rendszerét ki kell építeni, karbantartásukat biztosítani kell a vizek zavartalan lefolyása végett.

Meg kell akadályozni a csapadékelvezető árokba szennyezett (olajos, vegyszeres, ingatlanon keletkező, tárolt szennyvíz) víz bevezetését.

Folyamatosan ellenőrizni kell a csapadékvíz elvezető árkokat.

3. Kommunális szennyvíz-kezelés, - gyűjtés, -elvezetés, - tisztítás

Célok:

El kell érni, hogy a keletkező szennyvizek ne szennyezzék sem a felszíni, sem a felszín alatti vízkészletet:

A folyékony, szippantott hulladékok ellenőrzött leeresztésének megoldása, a környezeti kockázatot jelentő, szabálytalan leeresztések szankcionálása.

Feladatok:

- A szennyeződések felkutatása, megszüntetésének megkezdése:
- A települési folyékony hulladék begyűjtésének és leeresztésének szabályozása, az illegális leürítések felmérése, fokozatos felszámolása.
- Megfelelő propagandát kell kifejteni a környezeti problémákkal és megoldásaikkal kapcsolatban.
- A lakosság bevonásával felmérés alapján meg kell vizsgálni a szennyvízhálózat kialakításának lehetőségét.

4. Kommunális hulladék-kezelés

Célok:

A hulladékképződés megelőzése.

A keletkező hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentése.

A keletkező hulladék minél nagyobb arányú hasznosítása, a nem hasznosuló ártalmatlanítása, illetve biztonságos lerakása.

Az illegális hulladéklerakások megakadályozása.

Szerves trágyák környezetszennyezésének megakadályozása.

Feladatok:

Meg kell teremteni a minél teljesebb hulladékgyűjtés lehetőségét.

A szelektív hulladékgyűjtés bevezetésének elősegítése, a településtisztasági feladatok ellátásának fejlesztése.

Az illegális hulladéklerakások megelőzése, illetve az illegális hulladéklerakók felszámolása, hulladéklerakások szankcionálása.

Meg kell akadályozni a szerves trágyák gyűjtésénél az elfolyást, kimosódást.

5. Helyi közlekedésszervezés

Célok:

Javítani kell a tömegközlekedés szolgáltatási színvonalát és versenyképességét.

Kerékpárutak kiépítése.

Feladatok:

Csúcsidőben a megálló buszjáratok számának bővítése a lakosság igényeinek figyelembevételével.

Esztétikus, buszmegállók kialakítása, megóvása. (Fából)

Kerékpárutak építése a szomszédos települések között a szomszédos önkormányzatok együttműködésével.

6. Zöldterület-gazdálkodás

Célok:

Védőfásítás, fasorok telepítése, zöld területek növelése és karbantartása.
Egészségesebb települési környezet kialakítása civil szervezetek bevonásával.

Feladatok:

A település zöldfelületeinek lehető legnagyobb mértékű fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban. A meglévő zöldfelületek karbantartás, megőrzése, gondozása, fejlesztése.

Az út mentén fák telepítésre.

Zöldfelületek, parkok, virágágyások leromlott szerkezetű, elporosodott talajának rendszeres szerves anyag pótlása, a zöldfelületek kitaposott növényzetének helyreállítása, szükség esetén díszkaviccsal való borítása, illetve pormentes út kiépítése.

Parlagterületeken, közterületen terjedő allergén gyomnövények irtásának megszervezése, rendszeres kaszálása elrendelése.

Gondozatlan területek fokozott ellenőrzése, tulajdonosok elleni szankciók határozott érvényre juttatása.

Lakossági kezdeményezések támogatása.

7. Épített környezet védelme és fejlesztése

Célok:

A település épített környezeti kultúrájának, hagyományainak megfelelő megőrzése.

A településkép, kultúrtáj, a település szerkezet, a műemléki és helyi értékek védelme.

Károsodott, tönkrement településrészek felújítása.

A fenntartási tevékenység javítására programok kialakítása.

Feladatok:

A károsodott településrészek felmérése, helyreállításukra stratégiák kidolgozása. A lakásállomány, lakhatási feltételek romlásának mérséklése.

Esztétikai, történeti, hagyományos településképi szempontokat figyelembe vevő felújítási módszerek és programok megvalósítása.

21.

Az épített környezeti értékek megtartásának programozása és finanszírozásának megszervezése. A helyi szabályozásban és megvalósításban a lakossággal, civil szervezetekkel történő együttműködés kialakítása.

Előző ciklusban megvalósult fejlesztések

Fejlesztés megnevezése	összege (E Ft.)
Ravatalozó felújítása	3.729
Iskola bővítése	30.730
Rákóczi út felújítása	7.876
OPEL személygépkocsi vásárlás	3.258
Lakásvásárlás	815
Tájház felújítása	476
Rákóczi, Kossuth úton járdaépítés	1.902
Iskola udvarának felújítása	450
Kossuth út útfelújítása	14.015

TERVEZETT FEJLESZTÉSEK

- belterületi szilárd burkolatú utak / József A. út, Kilián út, Mező Imre út, Szabadság út /,
- Művelődés Háza: nyílászárók cseréje, fűtés korszerűsítése,
- Polgármesteri Hivatal: akadálymentesítés, tetőcsere,
- Óvoda teljes körű felújítása,
- Játszótér építése,
- Szennyvízhálózat kiépítése,
- Felszíni csapadékvíz elevezetés, patak rendezése, hidak javítása,
- Faluszépítés – rendezett falukép kialakítása,
- Szabadság út és Széchenyi út között járdaépítés,
- településrendezési terv alapján építési telkek kialakítása,
- befektetők keresése,
- a falu megtartó erejének fokozása,
- idegenforgalom fellendítése,
- közösségi élet erősítése,
- külterületi árkok rendbetétele,
- a köztemető folyamatos karbantartása,

22.

- intézményeink fenntartása, működésének biztosítása, iskola, óvoda, könyvtár, konyha,
- idősek segítése,
- parkosítás, fásítás,
- szélessávú internet hozzáférhetőségének megoldása,
- a Deák F. út 5. szám alatti volt könyvtár épület hasznosítása.
- környezetszennyezés megakadályozása,
- információs táblák kihelyezése,
- szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása,
- hagyományok ápolása,
- szociális segélyen élők segítése,
- együttműködés a Cigány Kisebbségi Önkormányzattal, egyházakkal, civil szervezetekkel,
- közmunka pályázatokon való részvétel,
- közcélú és közhasznú dolgozók alkalmazása,
- Ilona forrás környékének rendezése saját vízforrások felkutatása,
- takarékos gazdálkodás amennyiben lehet hitel felvétele nélkül.

Helyi adópolitika célkitűzései:

- A településen bevezetett helyi adókra mentesség és kedvezmény nincs.
- A Községi Önkormányzat Képviselő-testülete minden év december 15.-ig a helyi adók mértékét felülvizsgálja. Az adó mértékét a forint leértékelését, valamint a jogszabályi előírásokat figyelembe véve állapítja meg.
- A helyi adóból fennálló követelések (kintlévőségek) összege nem számottevő. Az ilyen adózók száma kevés, letiltást foganatosítunk, gépjárműadónál egy éven túli nem fizetés esetén a forgalomból történő kivonást kezdeményezzük.

Kintlévőségek nagymértékű megnövekedése esetén a Képviselő-testület döntése alapján külső behajtó cég megbízása lehetséges.

FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

- I. Az Önkormányzat kötelező feladatellátásához kapcsolódó fejlesztéseknél elsősorban cél, hogy javuljon a lakosság ellátási színvonala.

Saját intézmények felújításaI./1. Óvoda teljes körű felújítása az óvodás gyerek kulturált környezetben történő neveléséhez.

Az épület állaga nagyon rossz. A tető beázik, a további javítgatás sajnos már nem segít. A külső vakolatot teljes egészében le kell venni, mivel az folyamatosan pereg.

Az épület belsejében a villanyhálózatot teljes egészében ki kell cserélni, a falak nagy része átvakolásra szorul, új burkolatok szükségesek. A vizes blokkot teljesen át kell alakítani. Fűtését korszerűsíteni kell.

A költségvetés készítése folyamatban van. Amennyiben a pályázati kiírás megjelenik a Képviselő-testület az óvoda felújítására pályázik.

Az önrészt bevételeinkből tudjuk biztosítani.

I./2. Művelődés Házának felújítása a további gazdaságos működéséhez.

A nyílászárók cseréjével és a fűtés korszerűsítésével jelentősen csökkenthetjük a téli fűtés költségét.

A költségvetés elkészült LEKI pályázatot nyújtottunk be. A szükséges önrész elkülönítésre került.

I./3. Polgármesteri Hivatal akadálymentesítésére lehetőség nyílik a mozgássérültek, kisgyerekes édesanyák babakocsival történő jobb közlekedésére.

Az akadálymentesítésre beadjuk a pályázatot a költségvetés és az engedélyezés folyamatban van. Az önrészt bevételeinkből tudjuk biztosítani.

I./4. A belterületi szilárd burkolatú utak építése elengedhetetlenül szükséges. A lakosság sürgeti az utak portalanítását.

Az utak tervezetése még nem kezdődött el 2007. IV. negyedévére tervezzük. Az önrészt fejlesztési támogatásból tervezzük biztosítani.

I./5. A játszótér kialakítása évtizedes probléma.

Gyerekek és szülők egyaránt igénylik ennek létét, a szabadidő hasznos eltöltéséhez.

A játszótér költségvetésének készítése folyamatban van, amennyiben pályázati lehetőség lesz, benyújtjuk pályázatunkat. Az önrészt bevételeinkből tudjuk biztosítani.

24.

- Önkormányzatunknak jelenleg nincs hitele.
  - Az iskola átszervezéséből adódóan a csoportos létszámleépítés miatt 2008-as év költségvetését kedvezőtlenül befolyásolja majd a felmentési idő 50 %-nak kifizetéséből eredő összeg.
  - Átmenetileg gondot jelent majd a végkielégítés összegének kifizetése hisz azt, majd csak a kifizetést követően a pályázat benyújtásával igényelhetjük majd vissza. Ez szintén a 2008 évi költségvetésünknel jelentkezik majd.
  - Számítunk fejlesztési támogatás nyújtására szintén 2008 évben a József A. út építésénél. Ez az út egy épülő beruházáshoz vezet, így a tulajdonosnak érdeke, hogy az üzem jól megközelíthető legyen.

Működésünket nagyon takarékos, céltudatos gazdálkodással úgy kell biztosítanunk, hogy terveinket biztonsággal meg tudjuk valósítani

Megalakult 2007 májusában a BOKIK önkormányzati szektora. Így a hozzánk eljutó információkból bízunk benne, hogy profitálni tudunk.

Szlovákiával kapcsolatunkat a jövőben bővítjük. Jelenleg Czakó községgel van kulturális együttműködésünk.

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ÜTEMEZÉSE

A megvalósítás költségei éves ütemezésben.

Feladat, fejlesztés megnevezése	Ráfordítások éves ütemezése				Összes ráfordítás E Ft
	1. év	2.év	3.év	4. év	
Művelődés háza felújítása	7.000	-	-	-	7.000
Polg.Hiv. akadálymentesítése	-	10.000	-	-	10.000
Óvoda felújítása		40.000			40.000
Játszótér		7.000			7.000
Útfelújítás			30,000		30.000
Útfelújítás				30.000	30.000
Összesen:	7.000	57.000	30.000	30.000	124.000

Források alakulása éves ütemezésben

Feladat, fejlesztés megnevezése	Ráfordítások éves ütemezése				Összes ráfordítás E Ft
	1. év	2.év	3.év	4. év	
Fejlesztési támogatás	600		9.000	4.000	13.600
Szolgalmi jog engedély	1.400				1.400
Épület értékesítés	5.000				5.000
Fejlesztési tartalék		6.000		5.000	11.000
Pályázatból		51.000	21.000	21.000	93.000
Összesen:	7.000	57.000	30.000	30.000	124.000

Sajóvelezd, 2007. május 22.

P á l Katalin
polgármester

N a g y János
körmegyző

